

Věcní a vnitřní činitele směřování k učitelství pro mateřské školy

Radmila Burkovičová

Ostravská univerzita v Ostravě

„Někteří lidé vědí, čím budou, až budou dospěli, od dětství a dělají vše pro to, aby toho dosáhli. Někteří si to uvědomí teprve v průběhu života, v průběhu přestupů na různé školy.“

Výrok studentky oboru Učitelství
pro mateřské školy

Úvod

Mnozí ze středoškoláků v maturitním ročníku studující prezenčně nejsou jednoznačně rozhodnutí, zda po maturitě budou ve studiu pokračovat. Ti maturanti, jež rozhodně pokračovat ve studiu chtějí, mnohdy v ohledu výběru studijního oboru tápají. Skutečnost každoročně dokazuje množství přihlášek ke studiu na fakultách vysokých škol, které přesahuje četnost aktuálních maturantů. Důvody jsou jistě rozličné, ale lze se domnívat, že u mnohých jde o absenci dostatečné motivace ke konkrétní vzdělávací cestě. Mladý člověk v maturitním ročníku stojí před důležitým úkolem. Měl by cestou sebepoznání dospět k rozkrytí svých vnitřních motivů a spojit je s cíli,

jež by si měl pro další životní období stanovit. V průběhu dosavadního života na každého jedince však působily i vnější pobídky, které vnitřní motivy buď posilovaly, nebo je oslabovaly a zpětně vnitřní motivy mohly vést k reagování jedince na některé vnější pobídky určitým způsobem.

1. Obecné souvislosti výzkumu

Z chování studujících lze již při prvních setkáních ve výuce tipovat, jaký je jejich zájem o studium. Někteří studující přicházejí na přednášku pozdě, nenavazují oční kontakt s přednášející, po celou dobu přednášky hledí do svého laptopu, nezapojí se do řešení navržených problémů, baví se. Jiní naopak reagují na podnětné vsuvky při výkladu, oponují, viditelně se soustředí na sdělování a jednání vyučující. Malý zájem o vše, co souvisí s předmětem, se studijním oborem, mívá za následek zpravidla malou úspěšnost či dokonce neúspěšnost u zkoušky, případně i následný odchod ze studia. Jedním z opatření ke snižování předčasného ukončování vzdělávání je včasná podpora motivace studujících ke studiu. Nejprve je však potřeba motivaci studujících na počátku studia rozkrýt, výsledky analyzovat a porozumět jim.

Učitelství pro mateřské školy bakalářského stupně vzdělávání nemá dlouholetou tradici a studium na této úrovni není pro učitele mateřské školy k tomu, aby získal pracovní místo, povinné. Kategorie pracovníka, který se profesionálně stará o děti do doby, než nastoupí k povinnému vzdělávání do základní školy, se v evropském prostoru nazývá různě, jeho náplň je rozličná a úroveň a obsah vzdělávání místně odlišný. Společenské ohodnocení je svázáno s historickou, národní, kulturní tradicí, navázáno na ekonomickou úroveň jednotlivých vrstev společnosti a ovlivňují jej i další faktory.

Důsledkem je nedostatečný výzkum motivace studujících učitelství pro mateřské školy ke studiu oboru. V roce 2015 zveřejnily výsledky svého výzkumu k motivovanosti k výkonu učitelského povolání v souvislosti s osobnostními předpoklady studentů v kontextu teorie Johna L. Hollanda M. Faltýnková a V. Smetanová. Mj. konstatují, že úroveň motivovanosti k výkonu učitelského povolání u studentů/studentek s různým typem oboru učitelství na pedagogické fakultě se statisticky významně liší. Studenti učitelství pro MŠ jsou výrazně více motivovaní, než studující jiných oborů studia na PedF (2015s. 142).

Obecně se motivací ke studiu učitelství ve středoevropském regionu zabývali např. Kloknerová M. (2010), Havlík, R. (1995), Hřebíček, L. (1998), Káriková, S. (2004), Kasáčová, B. (1996), Skibska, J. (2012), Burkovičová (2004).

Výsledky výzkumné aktivity, jejíž výsledky uvádíme, se pokusíme v dalším kroku využít k identifikaci příčin rostoucí studijní neúspěšnosti a odchodů ze studia v prvním semestru prvního roku studia, jak to ukládá i Rámcem rozvoje vysokého školství do roku 2020 (dostupné na: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/ramec-rozvoje-vysokeho-skolstvi-do-roku-2020>, s. 12).

2. Metodologie

Cílem celého výzkumného šetření, jehož část je prezentována, bylo zjistit v dosavadním životě studentů nastupujících do studia, kterými vnějšími i vnitřními činiteli byli směřováni ke studiu oboru učitelství pro mateřské školy, a jak.

Rozhodně není cílem zjistit veškeré činitele, motivy a pohnutky, a není to ani možné. Námi oslovení studující představují určitou heterogenní skupinu s individuálními zvláštnostmi osobností a dosavadního života každého jedince, které se do jeho motivace ke studiu odrážejí. Poněvadž motivaci ke studiu považujeme za velmi významnou, podnítit zájem o tuto oblast, otevřít odbornou diskusi, jak ji podporovat, podněcovat, by bylo účelné.

K získání dat studujících učitelství pro mateřské školy byla využita metoda volné výpovědi na zadání: *Napište, kdo či co, jak (čím) vás směřovalo ke studiu učitelství pro mateřské školy*, které bylo vztaženo k hlavní výzkumné otázce *Jaká je skladba činitelů a jejich pobídek směřující mladé lidi ke studiu učitelství pro mateřské školy?* Studující mají zadání v povinném předmětu v 1. semestru 1. ročníku studia zpracovat, je součástí plnění požadavků k ukončení povinného předmětu a studujícím bylo sděleno již při druhém setkání.

Výzkumný soubor tvořilo 172 studujících oboru učitelství pro mateřské školy bakalářského stupně vzdělávání v akademických letech 2010/2011 až 2014/2015 v prezenční formě studia uvedeného semestru a ročníku. Ve výzkumném souboru byl jeden muž¹. Odpovědím studujících byly přiřazeny kódy od S1 po S172.

Získané výroky z volných odpovědí studujících byly následně analyzovány kvalitativním přístupem ve smyslu paradigmatického modelu. V otevřeném kódování (Švaříček & Šedřová; Strauss & Corbinová) byly některé kódy pojmenovány *in vivo*, kdy bylo použito jedno z pojmenování uvedených

---

¹ Rozdíly mezi ženami a muži nebyly sledovány.

studujícími, další kódy byly vytvořeny. Opakovaně se objevující kódy byly seskupeny do kategorií. Z kódování vystoupily dvě kategorie vnějších činitelů: kategorie lidé a kategorie věcná. A jako samostatná pak kategorie vnitřních činitelů.

3. Výsledky

3.1 Vnější věcní činitelé, jimiž byli studující směřováni ke studiu učitelství pro mateřské školy a jejich působení

Vnější věcní činitelé, jimiž byli studující směřováni ke studiu učitelství pro mateřské školy a které uvedli, byli seskupeni do subkategorií *a) aktivity s dětmi, b) poznávání učitelství, c) překážky na cestě ke studiu, d) ocenění spolužáků*. Výroky byly v subkategoriích na základě dalšího kódování shromážděny do skupin, které vykazují stejné znaky. U každé skupiny je jako příklad uveden některý z charakteristických výroků studujících.

Věcní činitelé působí *vnějšími* pobídkami, a to *přímo* a *nepřímo*. *Vnější přímé* pobídky jsou *projevené*, mohou být přímo *cílené* a studující je vyhodnocuje stupnicí *vynikající, přijatelný, nevyhovující*. Pobídka studujícím vyhodnocená jako *vynikající* má pro studujícího *aktivizující* charakter. Pobídka *přijatelná* je ta, jež *podporuje* směřování ke studiu a *nevyhovující* pobídka směřování ke studiu oboru *tlumí*. *Vnější nepřímé* pobídky rovněž mohou mít dimenzi *projevené s aktivizujícím, podporujícím nebo tlumícím* charakterem, častěji má však tento typ pobídky charakter *neúčastný, skrytý*. Vnější pobídky mají *pozitivní, neutrální* nebo *negativní* náboj, přičemž i pobídku s negativním nábojem studující v některých případech, a to ve zpětném seberefektivním pohledu, označili jako *přijatelnou*. Kódovány byly i *motivy*. A použity byly

stejně kategorie jako u vnějších věcných činitelů. Jako příklad je opět v každé skupině subkategorie uveden některý z charakteristických výroků studujících.

Představujeme nejprve zjištěné vnější činitele kategorie věcné motivace studujících, jež tyto studující směřovaly ke studiu učitelství pro mateřské školy.

a) Subkategorie *aktivity s dětmi*

Při aktivitách s dětmi studující získávali/y *osobní praktickou pedagogickou zkušenost*, která se stávala *vnější, přímou a pozitivní* pobídkou studujícími hodnocenou jako *vynikající*, která *aktivizovala* jejich směřování ke studiu oboru. Jako příklady uvádíme některé z výpovědí studujících, v nichž jsme identifikovali *pozitivní reprezentace vnějších věcných pobídek*:

- „Hry s dětmi se zaměřem, aby si užily hlavně děti a bavilo je to, co s nimi zrovna děláme. (S25²) Práce s dětmi, je obohacující. Člověk je může ovlivnit na celý život. (S41) Starání se o zdravotně postiženého bratra. Rodiče mně vedli k tomu, že je potřeba se o slabší a handicapované jedince starat. (S48) Trénink nejmenších dětí v krasobruslení. (S56) Jako instruktorka lyžování nejmenších. (S117) Lektorka zájmových kroužků v MŠ. (S121) Dobrovolná práce v MŠ, v rámci volného času. (S143) Brigáda v plavecké škole, pak zaměstnání v plavecké škole. Bavilo mně být ve vodě právě s dětmi z MŠ. Ustrašené a uplakané děti si mně získaly, dělala jsem vše pro to, aby se jim ve vodě přišť líbilo. (S155) Vedení tanečního kurzu pro děti předškolního věku. (S160) Ve 3. třídě jsem zvládala hravě

---

² Studující, jejíž výpovědi nesou označení 25.

přebalování, krmení, koupání batolat. Nezbyval mi čas na další koníčky, přesto mě tato činnost bavila.(S167) Při pedagogické praxi (ve studiu na SŠ) jsem se utvrzovala v tom, že jsem na správné cestě (S 5) Možnost si vybrat praxi při studiu Veřejné správy – vybrala jsem si praxi v MŠ – bylo to nové, bavilo mně to, praxe mně ovlivnila. (S8) Tábory s dětmi, kde jsem si musela poradit se spoustou situací – seznámila jsem se svými pedagogickými vzory.“ (S66).

Pro všechny studujícími uvedené aktivity s dětmi je společné, že jsou *přímými* pobídkami. Některé z nich studující přímo označili jako *vynikající* (...motivace k učitelství; zážitky; příprava pro budoucí práci s dětmi). Poněvadž je studující nedoprovází výhradami, nesdělili je jako možnost, byly vyhodnoceny jako pobídky *vynikající s aktivizujícím* charakterem pro směrování studujícího ke studiu oboru. Přítomen je motiv *dítěte*, motiv *péče*, motiv *procvičování*, motiv pozitivního *hodnocení profese*, motiv *pozitivního přínosu* aktivity pro dítě a motiv *seberealizace*. Přítomny jsou *pozitivní city* k dítěti, *zaměření k budoucnosti*. Všechny studujícími uvedené aktivity se vztahovaly k dítěti předškolního věku, v jednom případě k dítěti neudaného věku zdravotně handicapovaného. Studující S66 kromě věcných pobídek uvádí i *aktivizující přímou* pobídku, jejímž nositelem je *vnější* činitel kategorie *lidé*, subkategorie *ostatní*, která je studující vyhodnocená jako *vynikající*. Ve vyjádření můžeme diagnostikovat i motiv *vztahu* studující k pedagogům jako *k ideálu*, který je významným *podporujícím* motivem směrování ke studiu oboru.

Příklady individuálně negativně působící vnější věcné pobídky z autentických výpovědí studujících:

- „Vždycky, když vyzvedávám bratra z MŠ, tak si všímám jiných dětí. Některé neumí zavázat tkaničky, některé mají špatnou výslovnost, neumí jíst přiborem a spoustu jiných věcí. A docházím k závěru, že některé s některými věcmi budou mít problém ve vyšším věku, např. na ZŠ. To je moje motivace pro studium a pozdější práci.“ (S62)

Pobídky nejsou v tomto případě přímé. Pro studující mají *negativní* náboj, přesto se stávají *vynikajícími* pobídkami, které *aktivizují*, motivují studující ke studiu, a jak uvádí i k pozdější práci. Identifikujeme zde motiv *dítěte*, který je úzce provázán s motivem *učitelství*, poněvadž studující sleduje postřehnutelné dítětem či dětmi (ne)zvládnuté komponenty kompetencí jako jsou dovednosti pracovního charakteru, komunikační dovednosti a další. V motivu *učitelství* i v motivu *dítěte* se objevuje *zaměření k budoucnosti*. Zobecněnou, pravděpodobně vícekrát pozorovanou a popsanou skutečnost označuje sama studující jako *motivaci* pro studium oboru učitelství pro mateřské školy a pozdější profesi učitelky v MŠ.

- ...Pozorovala jsem, jak se učitelky na zahradě baví a holčička u plotu pláče. Nikdo se jí nevěnoval. Takhle se nikdy nebudu na zahradě chovat. (S94)

Vnější věcná pobídka ve formě situace, jejíž podstatou je aktivita s dítětem, působí ve vztahu ke směřování ke studiu *aktivizačně*, i když je studující vyhodnocená jako pobídka *nevýhovující*. Identifikujeme motiv *dítěte*, motiv *učitelství*, *se změřením k budoucnosti*, motiv *vztahu k profesi i k dítěti a* motiv *odpovědnosti*. Skrytě je vyjádřen i *pozitivní cit* k dítěti, *negativní emoce* k učitelkám a *negativní hodnocení* vykonávání profese učitelkami.

Příklad individuálně neutrálně působící vnější věcné pobídky z výpovědí studujících:

- S otcem, který je zahrádkář, a s dalšími lidmi jsme připravili výstavku ovoce a zeleniny. Na výstavku se přišly podívat i děti ze školky. Pomohla jsem učitelce výstavkou provést, povídala jsem si s nimi. Mohla bych to zaměstnání dělat.“ (S 96).

Vnější věcná pobídka s neutrálním nábojem, která samozřejmě nebyla na studující cílená, kterou studující vyhodnotila jako přijatelnou, která v tomto případě tuto aktivizovala ke směřování ke studiu (a k pozdějšímu zaměstnání). Identifikujeme zde slabě motiv dítěte, slabě motiv učitelství a motiv pozitivního hodnocení profese odrážející se ve vyjádření: „Mohla bych...“.

b) Subkategorie *poznávání učitelství*

Jedním z *aktivizujících a pozitivních* vnějších věcných pobídek byl částečný *vhled* studující do učitelství pro mateřské školy.

Příklady:

- „Znám její práci (matky-učitelky MŠ) – obsahuje každodenní starosti, velkou zodpovědnost, ale i radosti.“ (S161) Někteří autoři tvrdí, že mj. vzory v rodině mají na volbu další vzdělávací a profesní dráhy žáků významnější vliv než struktura rodiny, vzdělání apod. (Hlad'o, 2015, s. 40-41).

„Docela klidné, dobré povolání, s relativně krátkou pracovní dobou, dlouhé prázdniny. (S168) Obětavá, krásná práce, i když často riziková, myslet na spoustu věcí, jít do všeho naplno. (S171) Práce má smysl, každý den je s dětmi zajímavý. Nejsou tady žádné noční směny. Má více výhod než mnohé ostatní. (S49) Učitelky jsou respektované. (S137) Pracovní doba učitelek a jistota, že se děti budou rodit pořád.“ (S139)

A tak se k motivu *učitelství* přidává i motiv *pozitivní hodnocení profese*, v níž je obsaženo i vyjádření a popis *poznání* a z pohledu studující *výhody profese*.

Věcné vnější pobídky, které působí *nepřímo*, studující zde vyhodnocují jako *vyňikající*. Jsou jimi *aktivizovány* ke studiu oboru. Identifikujeme *zaměření k budoucnosti*, poněvadž se nevyjadřují ke studiu, ale již k profesi, kterou *hodnotí pozitivně*. Z motivů převládá motiv *učitelství* a *odpovědnosti*. Ve výpovědi S137 je obsažena *hrdost* na profesi jako nový motiv, který se objevil ve výpovědích jen jednou. Ve výpovědi S139 pak jedinečná životní skutečnost, rovněž sdělená pouze jednou.

c) Subkategorie *překážky na cestě ke studiu*

Příklady:

- „Nedostala jsem se na první pokus, tak jsem šla studovat VOŠ – naprosto zbytečné, neztotožnila jsem se se školou ani s oborem.(S23) Zrušení oboru v průběhu studia (Management v kultuře). (S73) Na přijetí jsem čekala 3 roky. (S81) Nedostala jsem se a pracovala jsem jako asistentka v MŠ, teprve druhý rok jsem se dostala. (S88) Sdělení, že se SPUCH a s ADHD je nemožné být učitelkou. (S101)

Obor na střední škole můj žebříček hodnot změnil, i pohled na svět a přivedl mně ke studiu.“ (S129)

Pro celou skupinu výpovědí je společná *vnější věcná negativní projevovaná přímá* pobídka, která přesto, že není studujícími vyhodnocená jako vynikající, ale ve většině případů jako *nevyhovující*, je silně *aktivizující*. Touto pobídkou jsou v tomto případě problémy spojené s výběrem předchozího studijního oboru, nepřijetí do studijního oboru učitelství pro mateřské školy, individuální předpoklady a v jednom případě i proměna životních hodnot. Shledáváme motiv *zaměření k budoucnosti* a nově motiv *očekávání*, který vystupuje ze všech vyjádření studujících. Není sdělen, ale je přítomen – motiv *učitelství a pozitivní ohodnocení profese*. Velmi silná je u studující 101 vůle, která motivy umocňuje.

d) Subkategorie *ocenění spolužáků*

Jediným vyjádřením v této subkategorii je následující výrok S37:

- „Po pedagogickém lyceu se změnil přístup spolužáků z bývalé ZŠ, chodili si ke mně pro rady.“(S147)

Výrok nese mimořádnou hodnotu. Směrování studující k vysokoškolskému studiu učitelství pro MŠ bylo podpořeno *přímou, vnější, pozitivní a aktivizující* pobídkou ocenění této profese lidmi její generace, jež je dotyčnou vyhodnocená jako *vynikající*. Obsažen je motiv *učitelství* a motiv *pozitivního hodnocení profese*.

3.2 Vnitřní činitelé, jimiž byli studující směřováni ke studiu učitelství pro mateřské školy a jejich působení

Vnitřními činiteli myslíme ty, které studující nachází ve své osobnosti. Činitelé vnitřní, jež oslovené studující směřovaly ke studiu učitelství pro mateřské školy, byly velmi různorodé a mohou být zařazeny podle následujících subkategorií potřeb. Pro ilustraci opět u každé subkategorie uvádíme jeden nebo více příkladů:

Subkategorie *potřeba jistoty*:

- „Uvědomění si, abych si vybrala studium pro povolání, které lze vykonávat všude. Mám partnera, který je voják, asi se budeme v průběhu života hodně stěhovat.“ (S15) Identifikujeme *zaměření k budoucnosti, pozitivní ohodnocení profese* (lze vykonávat všude). Motivem je v tomto případě *zaměstnatelnost*.

Subkategorie *potřeba výkonu*:

- „Na praxi jsem neodhadla některé hry pro děti, které jsem neupravila podle jejich věku.“ (S91) *Vnější věcná pohnutka* (subkategorie *aktivity s dětmi*) se zde překrývá s motivem *sebereflexe* a *sebehodnocení*, což jsou z hlediska rozvoje učitelské osobnosti mj. velmi významné faktory. Výsledek sebereflexe a sebehodnocení má pro studující *negativní náboj*, ale ten ji *aktivizuje* ke studiu. Přítomen je motiv *dítěte* a motiv *učitelství*.

Subkategorie *potřeba poznávací*:

- *Aktivizujícími* se staly i podněty původně vyhodnocené jako *negativní*, jejichž hodnocení se v průběhu času změnilo na *neutrální*: „S postupem času, kdy člověk vystřízliví z puberty, uvědomí si spoustu věcí, které předtím neviděl.“ (S118)

Subkategorie *potřeba podnětů*:

- „Může (učitelství pro mateřské školy) mně naplnit, nehrozí stereotyp.“ (S123) Studující se obrací sama k sobě a sděluje, že je pro ni významné, aby práce byla pro ni uspokojujícím *zájmem*. Je jí vyhodnocená jako *přijatelný motiv učitelství*, je *zaměřen k budoucnosti*, obsahuje *pozitivní hodnocení profese* a poněvadž vyjadřuje podmínku (může...), má *podporující* charakter.

Subkategorie *aspekt emocí*:

- Ve výpovědi studujících: „Mám ráda děti.“ S4, S9, S11 a další „Mám blízko k dětem.“ (S112) je přítomen motiv *dítěte* spojený s vyjádřením *pozitivních citů*, které mohou být důvodem směřování ke studiu učitelství v dosavadním životě studujících. Zároveň nesou *pozitivní náboj*. Podmínkou by pak mělo být *pozitivní ohodnocení profese*, poněvadž jinak by si studující mohli vybrat studium jiného oboru, jině zaměstnání (např. dětské sestry, dětského lékaře apod.) a motiv *učitelství*. Detekované vnitřní motivy byly studujícími vyhodnoceny jako *přijatelné* a staly se *aktivizujícími* ve směřování ke studiu oboru.

- Další skupinu této subkategorie naplňují výpovědi: „Obdivuji jejich (děti) upřímnost, hravost, nadšení, schopnost užívat si každou minutu života.“ (S25) „Líbí se mi vlastnosti dětí - upřímnost, nevinnost, žádná přetvářka, když si s někým nechtějí hrát, tak si nehrají.“ (S12) Silně je projeven motiv *dítěte* s vyjádřenými *pozitivními city*. Má *pozitivní náboj*, je *přijatelný* a stává se *podporujícím* při směřování studující ke studiu oboru.

Subkategorie *potřeba seberealizace*

- „Výběr jsem udělala podle toho, co předpokládám, že mně bude jako práce v životě bavit bez ohledu na pracovní podmínky, plat...“ (S84) Práci s dětmi zde vyhodnocuje jako *přijatelnou*, a tato se stává *aktivizujícím* motivem. Lze analyzovat *zaměření k budoucnosti* a *pozitivní ohodnocení profese*.
- Jiným představitelem potřeby seberealizace jsou výpovědi následujícího typu: „Už jako malá jsem si posadila panenky na zem a hrála jsem si na učitelku, podle toho, co jsem v mateřince odkoukala“. (S1, S3, S10 a další) Motiv potvrzuje M. Kloknerová ve svém výzkumu z roku 2010 (s. 179). Dlouhodobý, vnitřní motiv *učitelství* je velmi významný a hodnotný. Má *pozitivní náboj*, je *vynikající*, ke studiu oboru *aktivizující*. Situace ukazuje i na přítomnost motivu *dítěte* a *pozitivního hodnocení profese*. *Skryté* je *zaměření k budoucnosti*.

Subkategorie *potřeby realizovat v životě určitý záměr, cíl, životní poslání* (Čáp, Mareš, 2001, s. 85). Zařazeny byly následující typy výpovědí studujících, které jsou představiteli jednotlivých skupin:

- „Budu mít možnost ovlivnit budoucí generace, pomáhat jim v jejich rozvoji.“ (S76) *Zaměření k budoucnosti prostřednictvím skrytého pozitivního hodnocení profese*, což se stává *aktivizujícím* motivem. Nevyjádřený je i motiv *učitelství*. Oproti tomu motiv *dítěte* je zřejmý. Přítomny jsou *pozitivní city* k dítěti.
- „Děti se učí základy vnímání světa, okolí, vztahů, chci být jejich průvodkyní po této cestě.“ (S66) Prvořadý je zde motiv *dítěte*, který je *aktivizujícím* motivem s *pozitivním* nábojem a motivem přemostujícím studující k motivu *učitelství*. Ve „chtění“ studující je obsaženo *pozitivní ohodnocení profese*. Motivy jsou *zaměřeny k budoucnosti*.

Subkategorie *aspekt změny postoje*

- „Oceňování středoškolského studia, které přineslo teoretické vědomosti a praktické zkušenosti v odborných praxích.“ (S22) Tato studující přináší nový motiv, motiv *studia*. Vychází z minulosti, je už *zaměřen k budoucnosti*, *aktivizuje* ke směřování ke studiu učitelství pro MŠ a má *pozitivní* náboj.

Závěr

Zjištění vnější věcní činitelé byli rozděleni do čtyř subkategorií. Věcní činitelé v subkategorii *aktivity s dětmi* byli pro studující *přímými* pobídkami. Proces poznávání učitelství prostřednictvím aktivit s dětmi, které se stávají pozitivní pobídkou, je pro směrování mladých lidí k učitelství příhodným, poněvadž osobně, individuálně získávají neocenitelnou individuální zkušenost s profesí. Činitelé jako vnější pobídky v subkategoriích *překážky na cestě ke studiu* a *ocenění spolužáků* mají odlišný charakter, ale jednoznačně studující podle jejich výpovědí ke studiu oboru směřují rovněž.

Vnitřní činitelé byli rozděleni na základě potřeb, které byly v jejich výpovědích identifikovány (Čáp, Mareš, 2001, s. 84). Výpovědi nesly *zaměření k budoucnosti, pozitivní ohodnocení profese* studujícími. Neskrýváme radost nad tím, že jsme u skupiny studujících na základě kódování identifikovali **dlouhodobě** přítomný motiv *učitelství*, že byl silný motiv *dítěte a pozitivní city* k němu.

Někteří vnější věcní činitelé se „překrývají“ s lidskými činiteli (např. u S48, S96, S116), nebo jsou na lidské činitele navázáni. P. Hlad'o uvádí, že: „*Sociologické výzkumy potvrzují vlivy rodinného prostředí na profesní a životní dráhu.*“ (2015, s. 37), což nám dokazují i výsledky výpovědí našich studujících.

Výzkumná sonda některá zjištění přinesla, bylo by však potřebné ve výzkumu motivace studujících na počátku studia učitelství pro MŠ pokračovat rozsáhlejšími výzkumy. Rozšířila by se tak mozaika poznání, kterou skládáme, za účelem úspěšného startu mladých lidí ve studiu současného období.

Literatura

- Burkovičová, R. (2004). Motivovanost studentu k učitelství při vstupu do studia. In: *Příprava učitelů pro primární vzdělávání v ČR a budoucí plánování scénářů v Evropě*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, 73-86.
- Faltýnková, M., Smetanová, V. (2015). Motivovanost k výkonu učitelského povolání v souvislosti s osobnostními předpoklady studentů v kontextu teorie Johna L. Hollanda. In *Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání*, roč. 5, č. 2, s. 134–147.
- Čáp, J., & Mareš, J. (2001) *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál.
- Havlík, R. (1995). Motivace k učitelskému povolání. *Pedagogika*, 45, 2, 154-164.
- Hlad'o, P. (2015). Sociální vlivy – psychologický fenomén při volbě další vzdělávací a profesní dráhy. In *Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání*, 2015, roč. 5, č. 2, s. 32–53.
- Hřebíček, L. (1995). Profesionální vývoj adeptů učitelství. *Pedagogická orientace*, 17-18, 70-77.
- Kariková, S. (2004). *Špecifická profesijnej dráhy učiteliek*. Prešov: Metodickopedagogické centrum.
- Kasáčová, B. (1996). Očakávaní a predstavy študentov učiteľstva 1. stupňa ZŠ a ich postoje k pedagogicko-psychologickej príprave. *Pedagogická revue*, 48, 7-8, 311-317.

- Kloknerová, M. (2010). Čo ma motivovalo k štúdiu učiteľstva? In Vysokoškolský učiteľ – vzdelavateľ učiteľov. Trnava: UCM, 174-181.
- Rámcový rozvoj vysokého školství do roku 2020 (dostupné na: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/ramec-rozvoje-vysokeho-skolstvi-do-roku-2020>, s. 12).
- Skibská, J. (2012). Nauczyciel przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej – świadomy wybór czy początek innej drogi zawodowej – komunikat z badań. In *Obszary akademickiej wiedzy naukowej. Pedagogika społeczna. Tematy do dyskusji na XXI wiek*. Poznań: ALTUS, 139-149.
- Strauss, A.; & Corbinová, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Nakladatelství Albert.
- Švaříček, R., & Šedřová, K. a kol. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.